

Aan de leden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Utrecht, 25 september 2026

Betreft: aandachtspunten voor commissiedebat Jeugdbeleid vanuit perspectief pleeggezinnen

Geachte commissieleden,

Op 30 september staat het commissiedebat 'Jeugdbeleid' op uw agenda. De Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen vraagt middels deze brief uw aandacht voor de positie van pleeggezinnen.

De onzichtbare kinderen

Mogelijk groeien duizenden kinderen op in een informeel (netwerk)pleeggezin zonder dat zij als pleegkind in beeld zijn. Daardoor bestaat het risico dat zij de ondersteuning, begeleiding en bescherming missen die zij nodig hebben.

Om hoeveel kinderen gaat het?

De omvang van deze groep is niet precies bekend, maar CBS-cijfers geven wel aanleiding om te vermoeden dat het om een substantiële groep kinderen gaat. In 2025 waren er 1.765 kinderen met een machtiging tot uithuisplaatsing voor wie geen jeugdhulp met verblijf was geregistreerd.¹ Daarnaast kreeg 14% van de jongeren met een voogdijmaatregel geen jeugdhulp met verblijf.² Het CBS noemt als mogelijke verklaring dat deze kinderen informeel binnen het eigen netwerk worden opgevangen. De kinderen die zich in dit 'vrijwillige kader' bevinden, zijn niet meegenomen in de rapportages van het CBS. Maar ook bij deze groep kinderen is onze verwachting dat een gedeelte van hen op informele basis elders verblijft.

Ook in de jaarlijks gepubliceerde *Factsheet Pleegzorg* van Pleegzorg Nederland komen al deze kinderen niet terug. Zij ontvangen immers geen formele jeugdhulp in de vorm van pleegzorg en zijn dus ook in die statistieken én voor pleegzorgaanbieders 'onzichtbaar'.

Mogelijke oorzaken

Waarom blijven deze kinderen onzichtbaar? Voor een gedeelte van de kinderen zal gelden dat er bewust is gekozen door het netwerk om de plaatsing informeel te houden. Het is immers niet verplicht om de plaatsing te formaliseren. Maar de NVP verwacht dat voor de overgrote meerderheid zal gelden dat er wél ondersteuning in de vorm van pleegzorg gewenst is, maar dat deze uitblijft of is gestopt. Uit de signalen die de helpdesk van de NVP dagelijks binnenkrijgt, zijn twee vermoedelijke oorzaken af te leiden:

¹ CBS, *Rapportage Jeugdbescherming en jeugdreclassering 2025*, april 2026, par. 1.10.1.

² CBS, *Rapportage Jeugdbescherming en jeugdreclassering 2025*, april 2026, par. 1.7.2.

1. Informele netwerkpleegzorg

Wekelijks melden zich informele netwerkpleeggezinnen bij de NVP die zorgen voor een kind uit hun netwerk. In de praktijk blijkt het voor hen vaak ingewikkeld om de benodigde hulp op gang te krijgen. Het formaliseren van de plaatsing duurt (te) lang of wordt (onterecht) geweigerd vanwege het ‘ontbreken van een hulpvraag’. Ook weten deze informele netwerkpleegouders niet altijd dat er hulp beschikbaar is in de vorm van pleegzorg, omdat dit niet aan hen wordt aangeboden of verteld. Ondertussen maken deze pleeggezinnen wel kosten voor het kind, terwijl zij wettelijk gezien niet onderhoudsplichtig zijn. Deze kosten krijgen pleeggezinnen in bijna alle gevallen nooit meer vergoed. Ook is er zonder pleegzorg geen pleegzorgbegeleiding en ontbreekt het zicht op de veiligheid van het kind.

De NVP vraagt al langer aandacht voor informele netwerkpleegouders en het belang van het formaliseren van netwerkpleegzorgplaatsingen. Voormalig staatssecretaris Tielen gaf in september 2025 tijdens het commissiedebat Jeugdbeleid en Jeugdbescherming aan dat zij de problemen rondom het formaliseren herkent en onderschreef toen al onze oproep.

→ Wat moet er veranderen?

- Informele netwerkpleegouders moeten **beter geïnformeerd** worden over de mogelijkheden van formaliseren. Dat vraagt om meer kennis bij wijkteams (gemeenten), gecertificeerde instellingen en pleegzorgaanbieders.
- Er moet **financiële ruimte** zijn bij gemeenten om informele pleeggezinnen waarbij het niet of niet op tijd lukt om de plaatsing te formaliseren, tegemoet te komen in de kosten die zij maken. Informele pleeggezinnen worden op deze manier gedwongen om zelf alle kosten te dragen. Terwijl zij niet onderhoudsplichtig zijn.

Onze vraag: Hoe kunnen we ‘de onzichtbare kinderen’ die wonen in informele netwerkpleeggezinnen beter in beeld krijgen en hoe kunnen we zorgen dat zij (financieel) ondersteund worden?

2. Ontbreken rechtsbescherming rondom het pleegcontract

Als formele pleegouder sluit je een pleegcontract af met een pleegzorgaanbieder. Hierdoor ontstaat recht op pleegvergoeding en pleegzorgbegeleiding. De NVP signaleert situaties waarin pleegcontracten eenzijdig worden verbroken door de pleegzorgaanbieder. Er is bijvoorbeeld sprake van een verstoorde samenwerkingsrelatie, maar ook het feit dat er zorgen zijn over de vaardigheden van het pleeggezin maakt dat pleegcontracten door de pleegzorgaanbieder kunnen worden verbroken. De vraag is ook of de drempel voor pleegzorgaanbieders om contracten te verbreken niet moet worden verhoogd.

In de praktijk blijven pleegkinderen vaak wel gewoon bij de pleegouder wonen. Het verbreken van het pleegcontract betekent namelijk niet dat het kind ook moet worden overgeplaatst. Die beslissing ligt (afhankelijk van de situatie) bij de kinderrechtster, de (pleegouder)voogd of de ouder met gezag. Zonder

pleegcontract stopt de pleegzorg aan het kind en heeft een pleeggezin geen recht meer op pleegvergoeding en pleegzorgbegeleiding. Dit is in strijd met het belang van het kind. Ook is er in sommige gevallen door het stoppen van pleegzorg geen of minder zicht op het kind. Een overstap naar een andere pleegzorgaanbieder blijkt haast onmogelijk.

De Kinderombudsman en de Nationale Ombudsman oordeelden eerder dat een eventueel betrokken gecertificeerde instelling in dat geval verantwoordelijk is voor het regelen van (financiële) ondersteuning.³ In de praktijk blijkt ondersteuning en een vergoeding via bijvoorbeeld de gecertificeerde instelling of de gemeente niet mogelijk vanwege gebrek aan budget.

De Kinderombudsman constateerde in 2019 al dat er een groep kinderen was, van onbekende grootte, die zonder pleegcontract in pleeggezinnen verbleef en uitte haar zorgen.⁴ Het probleem lag volgens de Kinderombudsman in het feit dat de pleegzorgaanbieder een zelfstandig besluit mag nemen als het gaat om het pleegcontract, naast het besluit van bijvoorbeeld een kinderrechtter over de verblijfplaats. Ook ontbreekt het aan een laagdrempelige manier om het besluit van de pleegzorgaanbieder te laten toetsen door een onafhankelijke partij. De Raad van State oordeelde in 2013⁵ dat beslissingen van de pleegzorgaanbieder over het pleegcontract niet aan te merken vallen als bestuursrechtelijke besluiten. Dit is bevestigd in de Memorie van Toelichting bij de Jeugdwet.⁶ Het pleegcontract is een civielrechtelijke overeenkomst tussen pleegouder en pleegzorgaanbieder. Pleegouders kunnen daardoor bij een geschil over het pleegcontract met de pleegzorgaanbieder niet meer terecht bij de bestuursrechter, maar alleen bij de civiele rechter.

→ Wat moet er veranderen?

- Er is een **laagdrempelige rechtsingang** nodig voor pleeggezinnen om geschillen over het pleegcontract te laten toetsen.
- Voor pleeggezinnen zonder pleegcontract (bestand dan wel netwerk) moet er een **(financieel) vangnet** zijn. Er moet duidelijk zijn waar in dat geval de verantwoordelijkheid ligt voor de veiligheid van het kind en waar pleegouders kunnen aankloppen voor financiële ondersteuning en begeleiding.

Onze vraag: Hoe kan de rechtsbescherming van pleeggezinnen ten aanzien van het pleegcontract worden verbeterd en hoe bewerkstelligen we een vangnet voor deze pleeggezinnen?

³ Rapport Nationale Ombudsman (2015/028) en Kinderombudsman (KOM002/2015), te raadplegen via: <https://www.nationaleombudsman.nl/uploads/rapport/20150028%20R%2020201400160%20202010-02-2015.pdf>.

⁴ De Kinderombudsman, *Zorgenbrief ontbreken pleegcontract*, te raadplegen via: <https://www.kinderombudsman.nl/system/files/publications/2019-Publicatie%20aanmaken/Zorgenbrief-ontbreken-pleegzorgcontract.pdf>.

⁵ ABRvS13 februari 2013, 201110091/1/A3, ECLI:NL:RvS:2013:BZ1291.

⁶ MvT, Kamerstukken II 2012/13, 33684, nr.3 p. 180.

Recht op bijzondere bescherming

De overheid (inclusief de lagere overheden en uitvoerende instanties) heeft op grond van het IVRK de taak om pleegkinderen bijzondere bescherming en bijstand te verlenen (art. 20 IVRK). Kinderen die niet thuis kunnen wonen dienen beschermd te worden en er moeten voldoende (financiële) voorzieningen worden geboden ter ondersteuning van de opvoeding en ontwikkeling van het kind (art. 3 lid 2, art. 5, art. 18 en art. 27 IVRK). Ook worden staten in de VN-Richtlijnen voor Alternatieve Zorg voor Kinderen opgeroepen om netwerkplaatsingen te ondersteunen.⁷ Pleegzorg kan deze ondersteuning bieden in de vorm van passende begeleiding en pleegvergoeding.

Tot slot

De NVP roept op om onzichtbare kinderen' in beeld te krijgen en hen de (financiële) ondersteuning te bieden waar zij recht op hebben en die zij verdienen!

Mocht u naar aanleiding van deze brief nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met ondergetekende via telefoonnummer 030 - 2931500 of een e-mail sturen naar: dfilippo@denvp.nl
We lichten de verschillende onderwerpen dan graag verder toe.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen

Denise Filippa
Directeur-bestuurder

⁷ Guidelines for the Alternative Care of Children, par. 56.